

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет гуманітарно-педагогічний

Кафедра української філології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету міжнародних відносин та права

Віталій ТРЕТЬКО

2022 р.

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна Академічна мовна культура дослідника

Освітньо-наукова програма: Освітні, педагогічні науки

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Царалунга Інна Богданівна
Профайл викладача	https://ukr.khmnu.edu.ua/czaralunga-inna-bogdanivna/
E-mail викладача(ів)	tsaralunhai@khmnu.edu.ua
Контактний телефон	заповнюється за домовленістю
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=7874
Навчальний рік	2022-2023
Консультації	Очні: понеділок, 6-а пара, ауд. 4-420 а; онлайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Характеристика дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни		Кількість годин							Форма семестрового контролю		
					Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС	Курсовий проєкт	Курсова робота	Залік	Іспит
			Кредити ЄКТС	Години	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	1	1	3	90	34	17		17		56			+	
З	1	1	3	90	8	4		4		82			+	

Анотація дисципліни

Дисципліна «Академічна мовна культура дослідника» – обов'язковий компонент загальної підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії, покликаний формувати академічну мовну культуру здобувачів, ознайомити їх з особливостями оформлення результатів наукових досліджень.

При викладанні дисципліни використовуються: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації, лекції-бесіди, лекції-диспути, лекції-конференції); практичні заняття (з використанням інтерактивних технологій, практичних завдань тощо), самостійна робота.

Пререквізити – філософія науки, інформаційні технології в наукових дослідженнях, іноземна мова за академічним спрямуванням.

Кореквізити – управління науковими проєктами, іноземна мова: іншомовна комунікація, методологічні засади педагогічних досліджень.

Мета і завдання дисципліни.

Мета дисципліни: формувати академічну мовні культуру здобувачів академічної кваліфікації доктора філософії.

Завдання дисципліни: формування у здобувачів системи знань та практичних навичок в галузі академічної мовної культури при здійсненні науково-дослідної діяльності, розвиток мовнокомунікативної компетентності дослідника для успішного проведення наукової діяльності та презентації її результатів.

Очікувані результати навчання.

Здобувач, який успішно завершив вивчення дисципліни, має: вміти вільно презентувати та обговорювати результати досліджень, проблеми сучасної системи освіти державною та іноземною мовами; кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях; здійснювати пошук, узагальнення та критичне осмислення наукової інформації іноземною мовою; використовувати академічну українську та іноземну мови, сучасні інформаційно-комунікаційні інструменти і технології для забезпечення ефективних наукових та професійних комунікацій; володіти культурою наукової мови для формулювання думок, ведення дискусій, обстоювання власних позицій, обґрунтування рекомендацій та пропозицій; використовувати інформацію з українських і зарубіжних архівів, бібліотечних каталогів, найновіші ІКТ-ресурси, наукометричні платформи (наприклад, Scopus, Web of Science) для локалізації джерел, корисних для власного наукового дослідження.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції*	Тема практичного заняття	Самостійна робота здобувачів		
			Зміст	Год	Література
1	2	3	4	5	6
1	Мова як основний засіб людського спілкування.	Мова як основний засіб людського спілкування. Мовні норми, їх види.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання практичних завдань.	3	1, с. 14–38; 6, с. 7–29; 7, с. 224–225, 12, с. 44–45; 13.
3	Стилі сучасної української мови	Стилі сучасної української мови. Робота з текстами основних стилевих різновидів української мови.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання практичних завдань.	3	6, с. 38–76; 7, с. 17–18; 8, с. 7–12, 9, с. 103–160; 229–275; 12, с. 5–13; 13.
5	Науковий стиль як функційний різновид сучасної української мови	Науковий стиль як функційний різновид сучасної української мови. Опрацювання жанрових особливостей наукового стилю	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання тестових завдань.	4	1, с. 18–19; 3, с. 17–36; 6, с. 23–32; 7, 40–52; 8, с. 7–71, 241–302; 9, с. 37–51; 10; 11; 12, с. 49–56; 13
7	Академічна доброчесність. Фахова термінологія.	Академічна доброчесність. Фахова термінологія. Укладання короткого словника фахових термінів.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання практичних завдань.	4	7, с. 61–81, 131–143, 158–165; 9, с. 56–62; 10; 12, с. 45–51.

9	Вимоги до оформлення результатів наукових досліджень.	Вимоги до оформлення результатів наукових досліджень. Оформлення бібліографічного опису.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до письмового опитування.	4	4, с. 275–290; 5, с. 131–180; 10; 12, с. 67–86.
11	Наукова стаття: вимоги до змісту та оформлення.	Наукова стаття: вимоги до змісту та оформлення. Оформлення статей і тез.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	4	3, с. 132–138, 210, с. 78–82; 12, с. 43–49.
13	Культура усного фахового спілкування.	Культура усного фахового спілкування. Практикум з українського мовленнєвого етикету.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичного заняття.	4	1, с. 76–115; 2, 18–46; 3; 6, с. 81–83; 7, с. 95–120; 8, с. 28–73; 9, с. 25–34, 11; 12, с. 73–87.
15	Публічний виступ як різновид усного наукового мовлення.	Публічний виступ як різновид усного наукового мовлення. Підготовка публічного виступу.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання практичних завдань.	4	3; 7, с. 143–149; 11; 12, с. 98–103.
17	Організація самостійної наукової роботи.	Організація самостійної наукової роботи. Реферування наукового джерела.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до написання контрольної роботи.	4	4, с. 132–138, 5, с. 78–82; 8, с. 24–29; 9, с. 76–79; 11; 12, с. 134–139.

*Примітка. Лекції і практичні заняття проводяться один раз на два тижні по дві години (чисельник чи знаменник відповідно до розкладу занять).

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу з дисципліни відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Здобувач зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, заплановані завдання виконувати відповідно до графіка. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний опрацювати самостійно у повному обсязі. До практичних занять здобувач має підготуватися за відповідною темою. Набуті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок перезарахування результатів навчання у ХНУ (<http://khnu.km.ua/root/files/01/06/03/006.pdf>). При підготовці звітів із практичних занять та виконання індивідуального наукового завдання здобувач має дотримуватися політики доброчесності, яка відображена в Кодексі академічної доброчесності учасників освітнього процесу Хмельницького національного університету (<https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/ustanovchi/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti-2020.pdf>). У разі наявності плагіату він отримує незадовільну оцінку і має підготувати новий звіт або виконати нове індивідуальне завдання.

Критерії оцінювання

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих її видів робіт. Здобувач, який не набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і виконання індивідуального завдання, вважається невстигаючим.

Оцінювання роботи здобувачів протягом семестру здійснюється за виконанням завдань практичних занять і завдань для самостійної роботи. Оцінка за практичне заняття виставляється за чотирибальною шкалою і містить оцінювання таких елементів:

- 1) знання програмного матеріалу;
- 2) вміння самостійно виконувати завдання, проводити аналіз отриманих результатів;
- 3) вміння формувати та обґрунтовувати судження.

Оцінка за підготовку статті містить оцінювання таких елементів;

- наявність необхідних елементів (текстової частини, списку використаних джерел тощо).
- рівень самостійності при підготовці матеріалу;
- своєчасність підготовки статті;
- відсутність академічного плагіату та самоплагіату (рівень унікальності не менше 70%).
- відповідність формальним вимогам до підготовки публікації (форматування структурних складових статті та переліку посилань).

Якщо здобувач отримав незадовільні оцінки за різні види діяльності («2»), то він має перездати їх в установленому порядку, але обов'язково до терміну підсумкового контролю. У випадку, коли здобувач не виконав індивідуальний план з дисципліни у заплановані терміни без поважних причин, то під час відпрацювання заборгованості при позитивній відповіді йому виставляється оцінка «задовільно».

На основі результатів поточного контролю й оцінювання робіт різних видів виставляється підсумкова семестрова оцінка.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання здобувачів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання здобувачів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Письмове опитування	Аудиторна робота				Самостійна, індивідуальна робота		Семестровий контроль (залік за рейтингом)
	1	2	3	4	Тестування	Контрольна робота	
1	1	2	3	4	1	1	
ВК: 0,2	0,2				0,3	0,3	–

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка
A	4,75–5,00	Зараховано
B	4,25–4,74	
C	3,75–4,24	
D	3,25–3,74	
E	3,00–3,24	
FХ	2,00–2,99	Не зараховано
F	0,00–1,99	

Оцінювання роботи здобувачів заочної форми навчання здійснюється шляхом аналізу підготовленої наукової публікації за складовими, аналогічними для здобувачів денної форми навчання.

Питання для самоконтролю з дисципліни

1. Стиль спілкування: сутність і типологія.
2. Мовна особистість: сутність і типологія.
3. Стилїстика як розділ мовознавства.
4. Стилїові різновиди української мови (сутність, критерії виділення).

5. Історія лінгвостилістичних досліджень української мови.
6. Науковий стиль української мови (загальна характеристика). Основні стилеві ознаки наукового стилю.
7. Абстрагованість наукового стилю. Підкреслена логічність наукового стилю.
8. Жанрові особливості наукового стилю. Основні жанри наукового стилю.
9. Становлення і розвиток наукового стилю української мови.
10. Усне і писемне спілкування.
11. Академічна доброчесність як сукупність правил провадження наукової діяльності.
12. Текст: сутність, типологія, історія вивчення.
13. Культура мови і культура мовлення.
14. Комунікативні ознаки культури мовлення.
15. Критерії культури мовлення.
16. Шляхи підвищення особистої культури мовлення.
17. Сутність і специфіка публічної монологічної мови.
18. Структура професійної публічної промови.
19. Оратор і аудиторія, виголошення публічної промови.
20. Рубрикація і нумерація наукового тексту.
21. Правила оформлення ілюстрацій, таблиць, формул.
22. Загальні правила цитування і посилання на використані джерела.
23. Оформлення списку використаних джерел.
24. Оформлення додатків. Затвердження наукових документів.
25. Оформлення рефератів.
26. Оформлення курсових робіт.
27. Оформлення дипломних робіт.
28. Оформлення відгуків і рецензій.
29. Засоби вираження спеціальних реалій, категорій, понять.
30. Словники як джерело інформації. Роль словників у підвищенні мовної культури.
31. Термін у системі професійного мовлення.
32. Історія української термінології. наукова термінологія
33. Сучасна фахова термінологія (загальна характеристика).
34. Наукова література як основне джерело фахових знань.
35. Конспектування друкованого джерела наукової інформації.
36. Конспектування наукової інформації, що сприймається на слух.
37. Анотування наукового джерела мова.
38. Реферування наукового джерела.
39. Рецензування наукового джерела.
40. Підготовка і написання наукової доповіді.
41. Підготовка до участі у науковій дискусії, полеміці.
42. Підготовка і написання наукової статті.

Рекомендована література

Основна

1. Бабич Н. Д. Культура фахового мовлення. Чернівці: Книги -XXI, 2006. 496 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004. 342 с.
3. Ільченко О.М. Етикет англomовного наукового дискурсу. К., 2002. 287 с.
4. Колісніченко Е. В. Основи наукових досліджень: конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2012. 83 с.
5. Конверський А. Є. Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
6. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: навчальний посібник. Київ: Академія, 2007. 360 с.

7. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови. Київ: Вища школа, 2003. 462 с.
8. Мокін Б. І., Мокін О. Б. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2014. 180 с.
9. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
10. Розширений глосарій термінів та понять із академічної доброчесності. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/yak-pidtrimati-akademichnu-dobrochesnist-v-universiteti-mon-rozrobilo-ta-nadislalo-na-zvo-rekomendaciyi-z-akademichnoyi-dobrochesnosti> (дата звернення: 16.08.2022)
11. Семенов О.М. Академічна культура – основа дослідницького навчання в університеті / О.М. Семенов, О.В. Семенов. Суми, 2017. 232 с.
12. Торчинський М. М. Культура наукової мови: електронний навчальний посібник. Хмельницький: ХНУ, 2012. 264 с.
13. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

Додаткова

1. Бабич Н. Д. Практична стилїстика і культура української мови. Львів: Світ, 2003. 432 с.
2. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділової комунікації: навчальний посібник. Київ: АртЕк, 2008. 252 с.
3. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення. Київ, 2005. 533 с.
4. Гуць М. В., Олійник І. Г. Українська мова у професійному спілкуванні. Київ: Міжнародна агенція «BeeZone», 2004. 336 с.
5. Кодекс академічної доброчесності учасників освітнього процесу Хмельницького національного університету. URL: <https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/ustanovchi/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti-2020.pdf> (дата звернення: 16.08.2022)
6. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація. Київ: Академія, 2012. 288 с.
7. Положення про систему забезпечення академічної доброчесності в Хмельницькому національному університеті. <https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-systemu-zabezpechennya-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf> (дата звернення: 16.08.2022)
8. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. Київ: Знання, 2006. 293 с.
9. Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування. Київ: Лібра, 2003. 416 с.